

บทรายการวิทยุฟันทอล์ค

เรื่อง ฟันหน้าล่างยื่น

ผู้เขียนบทความ รองศาสตราจารย์ ทันตแพทย์ ดร. ทศพล ปิยะปัทมินทร์

ช่วงแรกขอเล่าเกี่ยวกับลักษณะของฟันหน้าล่างที่ยื่นในทางทันตกรรมจัดฟัน การที่จะบอกว่าฟันหน้าล่างยื่นหรือไม่ยื่นนั้น ทันตแพทย์จะพิจารณาข้อมูลจากการตรวจทางคลินิก ข้อมูลจากแบบจำลองฟัน และข้อมูลจากภาพรังสี แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลผลจึงจะสามารถบอกได้อย่างถูกต้อง

จากการที่ฟันอยู่ในกระดูกขากรรไกร ทำให้ต้องตรวจว่าเฉพาะฟันเท่านั้นที่ยื่น หรือว่าทั้งฟันและกระดูกขากรรไกรยื่น นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องตรวจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในแนวหน้า-หลัง ระหว่างกระดูกขากรรไกรบนและกระดูกขากรรไกรล่างด้วย ซึ่งอาจพบว่าเป็นแบบใดแบบหนึ่ง ต่อไปนี้ คือ

แบบที่ 1 : กระดูกขากรรไกรบนอยู่ในตำแหน่งปกติ แต่กระดูกขากรรไกรล่างอยู่ในตำแหน่งไปทางด้านหน้ากว่าปกติ

แบบที่ 2 : กระดูกขากรรไกรบนอยู่ในตำแหน่งไปทางด้านหลังกว่าปกติ แต่กระดูกขากรรไกรล่างอยู่ในตำแหน่งปกติ

แบบที่ 3 : กระดูกขากรรไกรบนอยู่ในตำแหน่งไปทางด้านหลังกว่าปกติ ร่วมกับกระดูกขากรรไกรล่างอยู่ในตำแหน่งไปทางด้านหน้ากว่าปกติ

ซึ่งไม่ว่าความสัมพันธ์ในแนวหน้า - หลังจะเป็นแบบใดใน 3 แบบดังกล่าว ก็อาจทำให้รู้สึกได้ว่าฟันหน้าล่างยื่น ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงแล้ว ฟันหน้าล่างไม่ได้ยื่นเลย

อย่างไรก็ตาม ผู้ที่มีเฉพาะฟันหน้าล่างเท่านั้นที่ยื่น หรือว่าทั้งฟันและกระดูกขากรรไกรยื่น หรือว่าความสัมพันธ์ในแนวหน้า - หลังระหว่างกระดูกขากรรไกรบนและล่างเป็นแบบใดแบบหนึ่งที่กล่าวมานั้น ในทางทันตกรรมจัดฟัน ถือว่าเป็นการสบฟันที่ผิดปกติทั้งสิ้น

แล้วอะไรที่ทำให้คน ๆ หนึ่งมีฟันหน้าล่างยื่น โดยรวมทั้งการยื่นเฉพาะฟันและการยื่นที่เป็นผลจากตำแหน่งที่ผิดปกติของขากรรไกร? หากพิจารณากว้างๆ ก็พอจะบอกได้ว่าสาเหตุมาจากกรรมพันธุ์และจากสิ่งแวดล้อม

กรรมพันธุ์ที่เป็นสาเหตุให้เห็นว่าฟันหน้าล่างยื่นนั้น ต้องพิจารณาว่า คุณพ่อ-คุณแม่ มีลักษณะเช่นนี้ด้วยหรือไม่ ร่วมกับสอบถามจากคุณพ่อ-คุณแม่ว่า มีญาติผู้ใหญ่มีลักษณะฟันหน้าล่างยื่นหรือไม่ หากพบว่าทางคุณพ่อ-คุณแม่ หรือญาติผู้ใหญ่มีลักษณะดังกล่าว ก็อาจจะถ่ายทอดลักษณะฟันหน้าล่างยื่นไปยังบุตรหลานได้ นอกจากนี้ ในทางทฤษฎี คือ หากคุณพ่อ-คุณแม่ รวมถึงคุณปู่-คุณย่า และคุณตา-คุณยาย มีลักษณะขากรรไกรล่างที่ยื่นแล้ว ก็มีโอกาสสูงมากที่บุตรหลานจะมีขากรรไกรล่างในลักษณะเดียวกัน

ส่วนสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุให้เกิดฟันหน้าล่างยื่นในคนๆหนึ่ง ต้องพิจารณาตั้งแต่ตอนที่ยังเป็นเด็กเล็กๆ เช่น การมีสภาพลิ้นยึด (Tongue tie ; อ่านว่า ทัง ทาย) ซึ่งส่งผลให้ลิ้นไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ตามปกติ การที่ฟันน้ำนมหลายๆ ซี่ (และรวมถึงฟันแท้) ในขากรรไกรบนถูกถอนออกไปก่อนกำหนดเวลาที่เหมาะสม ก็จะทำให้เกิดลักษณะฟันล่างยื่นได้

จากการที่ฟันหน้าล่างยื่นมีลักษณะที่แตกต่างกัน ทำให้แผนการรักษาทางทันตกรรมจัดฟันที่เหมาะสมแตกต่างกันไปสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย

- ในบางราย (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กเล็กๆ) การกำจัดสภาพลิ้นยึด ก็อาจจะลดความยื่นของฟันหน้าล่างได้
- ในบางราย การจัดฟันร่วมกับการถอนฟันบางซี่ไป ก็จะทำให้การลดความยื่นของฟันหน้าล่างได้
- ในขณะที่บางราย การจัดฟันร่วมกับการถอนฟันบางซี่ไป จะยังไม่สามารถลดความผิดปกติ แต่ต้องร่วมกับการผ่าตัดขากรรไกรด้วย จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จในการลดความยื่นของฟันหน้าล่างได้

แผนการรักษาจะเป็นแบบใดนั้นทันตแพทย์จะเป็นผู้กำหนด ในขณะที่การเลือกแผนการรักษานั้นจะขึ้นกับการตัดสินใจจากผู้ป่วย หรือผู้ปกครองเอง ร่วมกับการให้คำแนะนำที่เหมาะสมจากทันตแพทย์จัดฟัน